

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“ по: област **6. Аграрни науки и ветеринарна медицина**, професионално направление **6.1. Растениевъдство, научна специалност Декоративни растения.**

Автор на дисертационния труд: Валентин Панчев Панчев, задочен докторант към катедра „Градинарство“ при Аграрен Университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: “**ПРОУЧВАНИЯ ВЪРХУ РАЗЛИЧНИ НАЧИНИ НА РАЗМНОЖАВАНЕ НА ВИДОВЕ ОТ РОД *TILA***”

Рецензент: доц. д-р Валерия Стефанова Иванова

Кат. Градинарство, Аграрен Университет – Пловдив, професионално направление 6.1. Растениевъдство, научна специалност **Декоративни растения**, определен за жури със заповед № РД – 16 – 775 от 20.09. 2018 год. на Ректора на Аграрен Университет – Пловдив.

1. Актуалност на проблема.

Темата на дисертационния труд е изключително актуална, интердисциплинарна, оригинална и има определен теоретичен и практически принос. Размножаването на видовете липа става основно чрез семена, но много често се прилага и вегетативно размножаване чрез резница, а напоследък и микроразмножаване. По принцип и трите начина са свързани с много трудности. Те се дължат на наличието на силно изразен и продължителен покой на семената, тяхното нееднородно узряване и слабо формиране, свързано в някои случаи с неблагоприятни климатични условия. От друга страна вкореняването на вегетативните части е неравномерно и размножителният коефициент е невисок. Понякога се прилага производството на дървета от род Липа от коренови издънки.

Ето защо основните насоки на научни изследвания при липата са свързани преди всичко с начините и методите на размножаване.

Всичко това, а именно широкото разпространение на липата, определи насоките на изследвания по дисертационния труд, свързани с размножаването на тези видове.

Ето защо определено смятам, че по отношение на тематичната насоченост извършеното изследване е в пълно съответствие със съвременното състояние на научната област и определено притежава значителни елементи на новост.

Литературният обзор е обстоен, базиращ се на голям брой източници и

съдържа достатъчно по обем информационен материал, който отразява адекватно теоретичния и експериментален световен опит по темата до момента. Цялата информация е умело обобщена и интерпретирана за целите на проучването. Направените от Литературния обзор изводи и обобщения са позволили на дисертанта да формулира обхвата на изследването и произтичащите от него задачи.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Обхвата на настоящия дисертационен труд е ясно и конкретно формулиран. Задачите са реалистични, изчерпателни и логично подбрани.

Работната хипотеза и използваната методика на изследване са много добре подбрани и реалистични. Методиката е адекватна на поставените цели. Използвани са голям спектър съвременни методи на изследване, подходящи за изследвания обект и предпоставка за получаването на достоверни резултати.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Приложените таблици, графики и снимки, включени в основния текст на дисертационния труд, адекватно отразяват получените резултати. Общийят обем на работата е 150 страници. Онагледен е с 51 таблици и 24 фигури и снимки. Списъкът на използваната литература се състои от 116 заглавия, от които 79 на латиница и 37 на кирилица.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Дисертантът много добре познава състоянието на проблема. Материалът, касаещ обсъждане на резултатите, е поднесен изключително компетентно, с разбиране, на издържан научен стил. Той се базира на систематизиран доказателствен материал.

Резултатите от дисертационния труд са представени на 38 страници и представляват голям процент от общия обем на дисертационния труд.

Разделът е много добре оформлен, а получените резултати от голямата по обем експериментална работа са правилно обобщени и систематизирани. Докторантът проявява подчертан стремеж към задълбочено и компетентно интерпретиране, прилагайки аналитичен подход.

Изложеното до тук ми дава основание да твърдя, че докторантът Валентин Панчев Панчев е използвал пълноценно курсът на обучение по време на докторантурата, в края на който е получил много добра теоретична подготовка, позволяваща му да води самостоятелно научно-изследователска работа, да анализира и обобщава получена информация, да очертава тенденции и закономерности. Като следствие на това са и формулираните в края на дисертацията изводи и препоръки, които се отличават с точност и обективност.

Като имам в предвид големия обем научно-изследователска работа и компетентната интерпретация на получените резултати, както и конкретните и адекватни изводи, смяtam, че дисертационния труд и приносите в него са изцяло лично дело на докторанта.

5. Приноси на дисертационния труд.

Разработеният от Валентин Панчев Панчев дисертационен труд е с подчертан научно-приложен характер. С реализирането му се правят съществени научни и научно-приложни приноси. При извеждането на цялостната научно-изследователска работа докторанта е придобил умения и квалификация за самостоятелна работа в сферата на професионалното направление и номенклатурната специалност, за обобщаване на резултатите и очертаване на тенденциите и закономерностите. Така представената дисертация показва, че Валентин Панчев притежава теоретични знания, научно-обосновано мислене и практически умения в научната специалност “Декоративни растения”.

Научни приноси

1. За първи път в България е извършено цялостно проучване на възможностите чрез семенно, вегетативно и микроразмножаване за възпроизводство на трите най-използвани в озеленяването вида липи – дребнолистна (*Tilia cordata* Mill.), едролистна (*Tilia platyphyllos* Scop.) и сребролистна (*Tilia tomentosa* Moench.).

2. Установено е силно влияние на срока на събиране на семената след цъфтеж, като най-висок процент на поникване и на развитие на растения с най-добри морфологични характеристики са получени при използване на семена от 90 ден.

3. Констатирана е линейна регресионна зависимост, с висок детерминационен коефициент между нарастването на концентрациите от прилаганите вкоренители – Чаркор и ИМК и процента на вкореняване на зелени резници.

4. За първи у нас е разработен протокол за *in vitro* размножаване на *Tilia platyphyllos* Scop., включващ стерилизация, мултипликация и вкореняване

Научно-приложни приноси

1. Определено е, че за добро вкореняване на зелени резници от липа е необходимо предварително да се подложат на обработка с вкоренители, като най-удачни са Чаркор и ИМК в най-високите, изпитвани концентрации.

2. Установено е, че размножаването на липата, както със семена и вегетативно, така и чрез *in vitro* техники е труден и продължителен процес.

3. При размножаването на липата най-добри резултати се получават при използване на семена на 90 дни след цъфтежа, зелени резници, тертиирани с Чаркор и ИМК, а при *in vitro* метода със среда на MS с добавка на растежни регулятор 10 μM BAP и 0.02 μM IBA.

6. Критични бележки и въпроси.

Докторантът Валентин Панчев Панчев се е съобразил с направените забележки и препоръки в предварително направеното обсъждане на дисертационния труд.

7. Публикувани статии и цитирания.

Към материалите за защита са представени следните три публикации:

1. Панчев, В., В. Иванова, Л. Начева, 2017. Листен газообмен и съдържание на общ хлорофил в семеначета на видове орт род *Tilia*. Научни трудове на Съюз на учените в България – Пловдив, Серия В. Техника и технологии, т. XIV, 162-165.

2. Panchev, V., V. Ivanova, 2017. Influence of the term of seeds harvesting on the phonological behaviors of the seedlings of linden (*Tilia* ssp.). Agriculture and Food. Jurnal of International Scientific Publications, vol. 5, (in print)

3. Panchev, V., V. Ivanova, (2017). Vegetative behaviors of the seedlings from linden (*Tilia* ssp.). Agro-knowledge (in print)

Всички публикации са свързани с темата на дисертационния труд.

Цитирания не са представени.

Авторефератът е съставен в съответствие с изискванията за обем и начин на оформяне. Формата и съдържанието му отразяват основните резултати и тенденции, представени и описани в дисертационния труд и позволяват получаването на реална представа за проведените изследвания, получените резултати и направените приноси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно Жури също да гласува положително и да присъди на Валентин Панчев Панчев образователната и научна степен **“Доктор”** по научната специалност **Декоративни Растения**.

Дата: 19.10.2018

гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:
(доц. д-р Валерия Иванова)

